

EKONOMSKI POKAZATELJI

Smisao ekonomije i
ekonomskih indikatora

Naslov izvornika
Guide to Economic Indicators: Making Sense of Economics
by Richard Stutely
Published by Profile Books Ltd
© The Economist Newspaper

Nakladnici
Poslovni dnevnik
MASMEDIA

Urednik
Slaven Andrašić

Izvršna urednica
Ksenija Gredelj Vargović

Lektura
Brigita Baričević

Izrada kazala
Ivana Kirinić

Proizvodnja
Vjeran Andrašić

Računalna priprema teksta
Mario Ostojić

Tisak
Grafički zavod Hrvatske

Richard Stutely

**EKONOMSKI
POKAZATELJI**
Smisao ekonomije i
ekonomskih indikatora

Prijevod
Sanda Tomičić

Poslovni dnevnik
MASMEDIA
Zagreb

ISBN 978-953-157-506-5

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 643771

Sadržaj

1. **Interpretiranje ekonomskih pokazatelja** / 11
2. **Temeljno ustrojstvo** / 23
3. **Mjerenje gospodarske aktivnosti** / 41
 - Izostavljanje / 44
 - Output, izdatak i prihod / 46
 - Cijene / 52
 - Stavljanje u kontekst / 54
 - Pouzdanost / 55
4. **Rast: trendovi i ciklusi** / 57
 - Nominalni BDP / 60
 - BDP po glavi stanovnika / 62
 - Stvarni BDP / 64
 - BDP: output / 67
 - BDP: izdaci / 68
 - Produktivnost / 69
 - Ciklički ili vodeći pokazatelji / 72
5. **Stanovništvo, zaposlenost i nezaposlenost** / 77
 - Stanovništvo / 78
 - Radna snaga / 81
 - Zaposlenost / 84
 - Nezaposlenost i slobodna radna mjesta / 87
6. **Fiskalni pokazatelji** / 93
 - Javni izdaci / 95
 - Proračunski prihodi / 100
 - Proračunska bilanca, manjak i višak / 102
 - Nacionalni dug; proračunski ili javni dug / 107

7. **Potrošači** / 109
 - Osobni dohodak, raspoloživi dohodak / 110
 - Potrošački i osobni izdaci, privatna potrošnja / 113
 - Osobna štednja i štednja u kućanstvu; omjer štednje / 118
 - Povjerenje potrošača / 120

8. **Ulaganje i štednja** / 123
 - Dugoročno ulaganje i GDFCF / 126
 - Ulagačke namjere / 130
 - Zalihe (inventar) / 131
 - Nacionalna štednja, omjeri štednje / 133

9. **Industrija i trgovina** / 137
 - Uvjeti poslovanja; indeksi i ankete / 140
 - Industrija i proizvodnja / 142
 - Iskorištenost kapaciteta / 145
 - Narudžbe u proizvodnji / 147
 - Motorna vozila / 150
 - Narudžbe u građevinarstvu i output / 152
 - Stambena izgradnja, završetak radova i prodaja / 154
 - Veleprodaja ili poslovni promet, narudžbe i zalihe / 156
 - Maloprodaja ili poslovni promet, narudžbe i zalihe / 157

10. **Platna bilanca** / 161
 - Računovodstvene konvencije / 161
 - Uvoz robe i usluga / 166
 - Izvoz robe i usluga / 171
 - Trgovinska bilanca, robna trgovinska bilanca / 174
 - Saldo trgovinske bilance / 177
 - Kretanje računa kapitala i financija / 180
 - Međunarodna investicijska pozicija (MIP) / 181
 - Službene rezerve / 182
 - Vanjski dug, neto strana imovina / 184

11. **Valutni tečaj** / 187
 - Nominalni valutni tečaj / 189
 - Posebna prava vučenja (SDR) / 194
 - EMU, ecu, ERM i euro / 196
 - Efektivni valutni tečaj / 201
 - Stvarni valutni tečaj; konkurentnost / 202
 - Uvjeti trgovanja / 207

12. Tržišta novca i kapitala / 209

- Opskrba novcem, zalihe novca, M0...M5, likvidnost / 211
- Bankovno kreditiranje, zajmovi, krediti, potrošački krediti / 216
- Politika kamatnih stopa središnje banke / 218
- Kamatne stope; kratkoročne stope i stope na tržištu novca / 219
- Prinosi na obveznice / 223
- Krivulja prinosa, razlika i omjera / 226
- Stvarna kamatna stopa i prinos / 229
- Cijene dionica i prinosi / 230

13. Cijene i plaće / 233

- Pokazatelji cijena / 237
- Cijena zlata / 240
- Cijene nafte / 242
- Indeksi cijena robe / 245
- Cijene izvoza i uvoza; jedinične vrijednosti / 252
- Proizvođačke i veleprodajne cijene / 253
- Ankete o očekivanim cijenama / 256
- Plaće, zarade i troškovi radne snage / 257
- Jedinični troškovi radne snage 261
- Potrošačke ili maloprodajne cijene / 263
- Deflatori potrošačkih ili osobnih izdataka / 266
- Deflatori BDP-a / 268

Korisne web stranice / 271

- Međunarodne organizacije / 271
- Nacionalni statistički uredi/središnje banke / 272
- Linkovi do statističkih ureda / 274
- Linkovi do središnjih banaka / 274

Kazalo / 275

Bruto domaći proizvod (BDP) i bruto nacionalni proizvod (BNP) ili bruto nacionalni prihod (BNPR), kao što se to do sada ponekad upućivalo, jesu jednake mjere potpune ekonomske aktivnosti.

BDP je u usporedbi s ostalim terminima češći u međunarodnoj uporabi, a termin korišten u ovoj knjizi označava BDP ili BDP/BDPR, osim ako je iz konteksta jasno da se odnosi izričito na jedan od njih.

Preciznije definicije dane su na stranici 42.

Popis tablica

- 1.1 Proizvodnja i trgovina u svijetu / 15
- 1.2 Zemlje eurozone / 19
- 1.3 Bivše republike Sovjetskog Saveza / 19

- 2.1 Proizvodnja i cijene sirove nafte u zemljama OPEC-a / 24
- 2.2 BDP SAD-a / 25
- 2.3 Verižni indeks / 28
- 2.4 Kad se inflacija smanjila? / 32
- 2.5 Odabir razdoblja za usporedbu / 33
- 2.6 Stopa iskazana na godišnjoj osnovi i dvostruka stopa / 35
- 2.7 Analiza sezonskih i izvanrednih utjecaja / 38

- 4.1 Nominalni BDP / 61
- 4.2 BDP po glavi stanovnika / 63
- 4.3 Pet svjetskih ciklusa / 65
- 4.4 Dominantni sektori / 67
- 4.5 Izvori gospodarskog rasta u industrijski razvijenim zemljama / 70
- 4.6 Rast produktivnosti / 71
- 4.7 Vrhunci i padovi BDP-a / 74

- 5.1 Stanovništvo / 79
- 5.2 Radna snaga / 82
- 5.3 Ukupna zaposlenost / 86
- 5.4 Nezaposlenost / 88

- 6.1 Potrošnja opće države / 99
- 6.2 Proračunska bilanca opće države / 106

- 7.1 Osobni dohodak, izdaci i štednja u Sjedinjenim Državama / 111
- 7.2 Potrošnja u maloprodaji / 117

- 8.1 Ulaganje i štednja / 125
- 8.2 Ulaganje u stvarnu dugotrajnu imovinu / 128
- 8.3 Omjeri štednje / 135

- 9.1 Output po sektorima / 138
- 9.2 Tržište motornih vozila / 151

- 10.1 Uvoz roba i usluga / 169
- 10.2 Izvoz roba i usluga / 173
- 10.3 Trgovinska bilanca i saldo trgovinske bilance / 176
- 10.4 Vanjski dug / 184

- 11.1 Valutni tečaj / 193
- 11.2 Valute uključene u SDR / 197
- 11.3 Valutni tečaj za SDR / 198
- 11.4 Valutni tečaj eua / 199
- 11.5 Stalne stope konverzije u odnosu na valute eurozone / 200
- 11.6 Efektivni valutni tečaj / 204
- 11.7 Stvarne efektivne valutne stope / 205

- 12.1 Ponuda novca / 216
- 12.2 Poredbene kamatne stope / 221
- 12.3 Benchmark prinosa / 224
- 12.4 Prinosi / 226
- 12.5 Stvarni prinosi / 230
- 12.6 Cijene dionica / 232

- 13.1 Poredbene stope inflacije / 235
- 13.2 Svjetsko tržište nafte / 243
- 13.3 Učinak povećanja cijena nafte od 30% u odabranim zemljama u razvoju / 244
- 13.4 Proizvođačke cijene (proizvodnja) / 255
- 13.5 Zarada po satu u proizvodnji / 260
- 13.6 Jedinični troškovi radne snage u cjelokupnom gospodarstvu / 262
- 13.7 Potrošačke cijene / 265
- 13.8 Deflatori potrošnje u maloprodaji / 267
- 13.9 Deflatori BDP-a / 269

Popis prikaza

- 1.1 BDP u industrijski razvijenim zemljama / 17

- 2.1 Indeksi: prividna konvergencija / 30

- 3.1 BDP po sektorima / 47
- 3.2 Domaća potrošnja / 49
- 3.3 Trgovina robom i uslugama / 50

- 4.1 Trendovi i ciklusi u Sjedinjenim Državama / 59
- 4.2 Ukupni BDP / 61
- 4.3 BDP po glavi stanovnika / 62
- 4.4 Rast BDP-a / 66

- 5.1 Porast radne snage / 81
- 5.2 Porast stope zaposlenosti / 86
- 5.3 Nezaposlenost / 89

- 6.1 Potrošnja opće države / 98
- 6.2 Proračunska bilanca / 105
- 6.3 Neto javni dug / 108

- 7.1 Potrošnja u maloprodaji / 115
- 7.2 Rast potrošnje u maloprodaji / 116
- 7.3 Neto štednja u kućanstvu / 119

- 8.1 Stvarno ulaganje u dugotrajnu imovinu / 127
- 8.2 Rast ulaganja u stvarnu dugotrajnu imovinu / 129
- 8.3 Bruto nacionalna štednja / 134

- 9.1 Struktura proizvodnje i izvori rasta / 139
- 9.2 Industrijska proizvodnja / 143
- 9.3 Proizvodni sektor / 144

- 10.1 Uvoz roba i usluga / 167
- 10.2 Rast uvoza roba i usluga / 170
- 10.3 Izvoz roba i usluga / 172
- 10.4 Rast izvoza roba i usluga / 174
- 10.5 Saldo trgovinske/platne bilance / 178

- 11.1 Promjene valutnog tečaja / 195
- 11.2 Promjene efektivnog valutnog tečaja / 203
- 11.3 Promjene stvarnog efektivnog valutnog tečaja / 206

- 12.1 Kratkoročne kamatne stope / 220
- 12.2 Kratkoročne kamatne stope / 222

- 13.1 Inflacija u industrijski razvijenim zemljama / 234
- 13.2 Pokazatelj cijena robe *The Economist* / 250
- 13.3 Promjene proizvođačkih cijena / 254
- 13.4 Naknada po zaposleniku u poslovnom sektoru / 259
- 13.5 Promjene cijena u maloprodaji / 264

Interpretiranje ekonomskih pokazatelja

1

Ekonomist je stručnjak koji će sutra znati
zašto se stvari koje je predvidio jučer
nisu dogodile danas.

Dr. Laurence J. Peter

Svi su političari izgleda u stanju pokazati kako je njihova stranka bila na vlasti tijekom najbržeg gospodarskog rasta, najvećeg pada nezaposlenosti ili najniže inflacije. Zdrav razum kaže da ne mogu svi biti u pravu. Kako interpretirati takve tvrdnje?

Ova knjiga pokazat će vam kako je moguće manipulirati brojkama u ekonomiji i demonstrirati sve što vam padne na pamet. Što je još važnije, pokazat će vam kako čitati brojke, izabrati one najbolje iz hrpe brojki u medijima i odlučiti što bi one trebale pokazati a bez prethodnog poznavanja ekonomije ili statistike. Bavi se svim najvažnijim ekonomskim pokazateljima i odgovara na sljedeća pitanja:

Koji su to? Što su BDP, nevidljive bilance, uvjeti trgovanja, radna snaga?

Što pokrivaju? Što je uključeno u podatke o maloprodaji, što nije dio BDP-a, tko je dio radne snage?

Kakvo je njihovo značenje? Što nam govore BDP, iskorištavanje kapaciteta ili uvjeti trgovanja?

Gdje i kad se objavljuju? Trebate li gledati tjedna izvješća središnje banke, mjesečna izvješća privatnih organizacija, tromjesečna izvješća Ministarstva trgovine i tako dalje?

Koliko su oni pouzdani? Razumno pouzdani u slučaju potrošnje od strane određenog odjela u vladi, razumno nepouzdan u slučaju broja radnika. Tko zna koliko bi se pojavilo ljudi, a koji nisu registrirani kao nezaposleni, kad bi se iznenada pojavili novi poslovi?

Hoće li brojke biti revidirane ili su prvobitno objavljene brojke uklesane kao u kamen? Primjerice, podaci o BDP-u se revidiraju u beskraj, a podaci o maloprodajnoj cijeni rijetko.

Kako trebaju biti interpretirani? Najvažnije pitanje.

Zašto interpretirati brojke u ekonomiji?

Postoji onoliko razloga za interpretaciju ekonomskih pokazatelja koliko i objavljenih statistika. Možda ćete htjeti:

- ▶ ostvariti najveći povrat na svoju novčanu investiciju
- ▶ mjeriti društva i njihove proizvode
- ▶ prosuditi je li pravo vrijeme za zeleno svjetlo vezano uz novi investicijski projekt, lansirati preuzimanje ili krenuti u osvajanje novih tržišta
- ▶ bolje razumjeti na koji način funkcionira gospodarstvo
- ▶ procijeniti vladine ekonomske politike
- ▶ steći osjećaj za nepoznato gospodarstvo
- ▶ usporediti nekoliko zemalja
- ▶ prognozirati; ili
- ▶ jednostavno, postići bolje razumijevanje svih novosti.

Zemlje

Ova knjiga zastupa globalno stajalište i trebala bi poslužiti kao vodič za interpretiranje ekonomskih pokazatelja u svijetu.

Budući da bi bilo mučno, ako ne i nemoguće, navesti brojke za sve zemlje, tablice općenito prikazuju podatke za 15 najvećih industrijski razvijenih zemalja. Gdje je to moguće, prikazani su ukupni pokazatelji ili prosjeci za zemlje OECD-a i Europsku uniju (vidi definicije dalje u tekstu).

Istih 15 zemalja koristi se i kao osnovica za ekonomske i financijske pokazatelje koji se objavljuju svaki tjedan u časopisu *The Economist*. Ova knjiga stoga navodi što se krije iza kulisa tih brojki i povijesne podatke koji stoje iza najsvježijih dostupnih informacija.

Amerika. Ako ponekad posvetimo Americi nezasluženu pažnju, to je samo zato što američko gospodarstvo ima dominantnu poziciju budući da čini jednu petinu svjetske proizvodnje i više od jedne trećine proizvodnje u industrijski razvijenim zemljama.

Bankari, financijeri i političari širom svijeta ovise o događajima u američkom gospodarstvu. Primjerice, osim što ima izravan utjecaj na glavna financijska tržišta, promjena valutnog tečaja dolara utječe i na cijenu robe kojom se trguje na međunarodnim tržištima, primjerice, naftom, te na trgovinske bilance u svijetu, što se posebno odnosi na onih tridesetak zemalja čije su valute izravno vezane uz dolar.

Skupine zemalja. Početkom 2000-ih ukupni ekonomski output u svijetu je iznosio oko 32.000 milijarde dolara godišnje prema tržišnom tečaju i 45.000 milijardi dolara godišnje prema omjeru cijena među zemljama. Tablica 1.1 prikazuje podjelu između razvijenih i zemalja u razvoju te različitih drugih grupa koje ponekad mogu poslužiti kao osnovica za analizu. Terminologija i definicije su međunarodno priznate i koriste ih, između ostalih, Svjetska banka (IBRD) i Međunarodni monetarni fond (MMF).

Zemlje u razvoju. Od 175 zemalja navedenih u tablici 1.1, 118 zemalja u razvoju obuhvaća više od trećine svjetskog outputa. Od toga, 48 afričkih zemalja u supsaharskoj zoni čini jednu četvrtinu svjetskog outputa. Mnoge od njih su opterećene dugom, bilježe slab gospodarski razvoj i nizak dohodak po glavi stanovnika. U ovoj knjizi ih koristimo kao ekstremni primjer ekstremnih gospodarskih rezultata.

Azija. S druge strane, četiri nove industrijske sile Azije – Hong Kong, Singapur, Južna Koreja i Tajvan – čine više od 3% svjetske proizvodnje. Njihove stope rasta u gospodarstvu – uključujući one od Kine (četvrta zemlja

po veličini u svjetskom gospodarstvu), Indonezije, Malezije i Tajlanda –bile su među najvišima u svijetu 1980-ih i 1990-ih godina, sve do Azijske krize 1997.

Ključne regionalne i gospodarske skupine

Skupina G7 / Kanada, Francuska, Njemačka, Italija, Japan, Velika Britanija i Amerika, koje zajedno obuhvaćaju više od 60% svjetskog BDP-a 2004. godine, izmjerenog prema tržišnim tečajnim stopama; i više od 40% koristeći tečajne stope za omjer cijena. G8 uključuje i Rusiju.

Europska unija (EU – 25 zemalja) / Austrija, Belgija, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugal, Španjolska, Švedska i Velika Britanija. U svibnju 2004. pridružili su im se Cipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija.

Eurozona (12 zemalja) / Jedanaest je zemalja od svih zemalja članica EU (Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Njemačka, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugal i Španjolska) usvojilo jedinstvenu valutu, euro, 1. siječnja 1999. Grčka se pridružila 1. siječnja 2001. Ekonomske statistike za eurozonu, kao i nacionalna gospodarstva, objavljujane su jednom tjedno u časopisu *The Economist*. Neki ključni podaci o zemljama u eurozoni navedeni su u tablici 1.2.

Razvijene zemlje (definicija MMF-a – 29) / Članice EU plus Australija, Kanada, Island, Japan, Novi Zeland, Norveška, Švicarska i Sjedinjene Države, plus četiri nove industrijske sile Azije i Izrael.

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD – 30 zemalja) / Zemlje EU i ostale zemlje članice G7 plus Australija, Island, Novi Zeland, Norveška, Švicarska, Meksiko, Južna Koreja i Turska. Izraz industrijski razvijena zemlja u ovoj se knjizi koristi kad govorimo o OECD-u. Iako, striktno govoreći, ta dva pojma nisu potpuno ista budući da OECD uključuje Tursku i Meksiko, ali razlika je zanemariva: te dvije zemlje obuhvaćaju samo 3% gospodarske proizvodnje OECD-a:

Supсахarska Afrika / Afričke zemlje bez mediteranske obale.

Tablica 1.1 Proizvodnja i trgovina u svijetu, 2004.

	Broj zemalja	Svijet	
		BDP / %	Izvoz / %
Napredne zemlje			
SAD	1	20,9	10,3
Japan	1	6,9	5,7
Njemačka	1	4,3	9,5
Francuska	1	3,1	4,8
Italija	1	2,9	3,9
Velika Britanija	1	3,1	4,8
Kanada	1	1,9	3,4
Ostale razvijene zemlje	22	11,6	29,2
Zemlje u razvoju			
Afrika	48	3,3	2,2
Azija	23	24,6	11,1
Srednji istok	14	2,8	3,9
Latinska Amerika i Karibi	33	7,5	4,2
Ukupno zemlje u razvoju	118	45,4	28,2
Zemlje u tranziciji			
Srednja i istočna Europa	15	3,4	4,3
ZND i Mongolija	13	3,8	2,7
Ukupno svijet	175	100	100
Razne grupe			
G7	7	43,8	40,8
EU	25	20,9	40,0
Eurozona	12	15,3	31,3
Jako zadužene siromašne zemlje	27	0,9	0,3
Supsaharska Afrika	45	2,5	1,6
Novi industrijske sile Azije	4	3,5	9,4

* Napomena: BDP se temelji na procjeni omjera cijena za BDP određene zemlje.

Izvozi uključuju robu i usluge.

Izvor: MMF

Organizacija zemalja izvoznica nafte (OPEC – 11 zemalja) / Alžir, Indonezija, Iran, Irak, Kuvajt, Libija, Nigerija, Katar, Saudijska Arabija, Ujedinjeni Arapski Emirati i Venezuela.

Nove industrijske sile Azije (4 zemlje) / Hong Kong, Singapur, Južna Koreja i Tajvan.

Višegradaska skupina (4 zemlje) / Češka Republika, Mađarska, Poljska i Slovačka.

Zajednica neovisnih država (ZND – 12 zemalja) / Armenija, Azerbajdžan, Bjelorusija, Gruzija, Kazahstan, Kirgistan, Moldova, Rusija, Tadžikistan, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan.

Pokazatelji

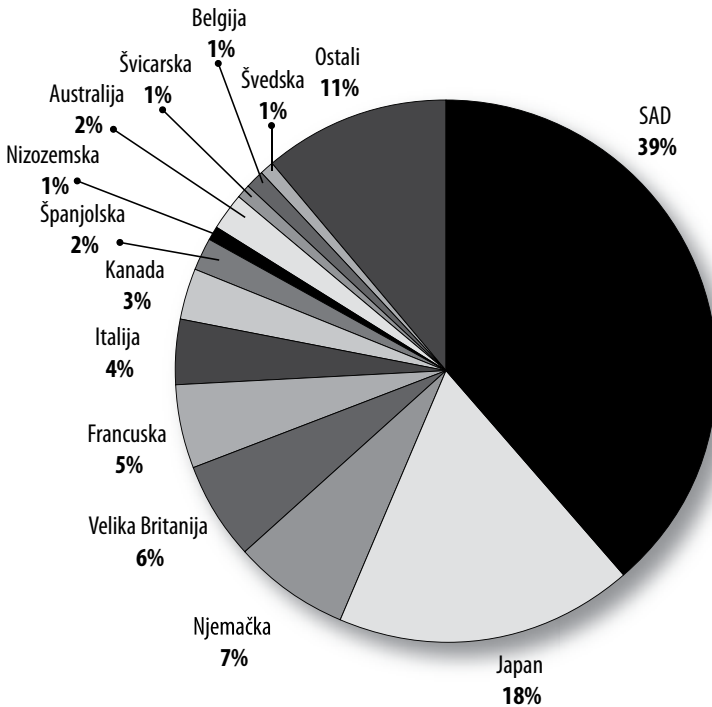
Knjiga grupira glavne ekonomske pokazatelje kroz poglavlja kako bi naglasila njihovu međusobnu povezanost i olakšala interpretaciju. Te grupe, koje ne isključuju jedna drugu, pokrivaju gospodarstvo i gospodarski rast, populaciju i stopu zaposlenosti, vladine fiskalne politike, potrošače, ulaganja i štednju, industriju i trgovinu, vanjske tokove, valutni tečaj, novac i kamatne stope, cijene i plaće.

Sažeci. Svako poglavlje započinje s kratkim uvodom nakon kojeg slijedi niz sažetaka o ključnim pokazateljima. Svaki sažetak počinje s nekoliko uvodnih rečenica koje ukratko opisuju određeni pokazatelj, njegov značaj, što treba tražiti, izvor i tako dalje. Ti sažeci, koji su nužno općeniti, usredotočeni su uglavnom na ono što se može očekivati od velikih industrijski razvijenih zemalja, kao što su Sjedinjene Države, Velika Britanija, Njemačka ili Japan, gdje je gospodarstvo u relativno dobrom stanju.

Vremenska razdoblja. Radi lakše interpretacije, većina tablica prikazuje prosječnu stopu rasta ili drugi odgovarajući prosjek tijekom različitih vremenskih razdoblja. Pokrivaju 30-godišnje razdoblje i mogu poslužiti kao koristan standard za procjenu budućih kretanja.

Njemačka. Do ujedinjenja je došlo u listopadu 1990., ali tek je 1993. izrađen širok raspon konsolidiranih brojki.

Prikaz 1.1 BDP u industrijski razvijenim zemljama (ukupno %, 2004.)

Izvor: OECD

Sovjetske republike. Raspad SSSR-a 1991. povećao je broj neovisnih ekonomija. Tablica 1.3 pokazuje veličinu republika 2004. povezanu s tim.

Izvori informacija

Svaki dan se objavljuje mnoštvo ekonomskih brojki u medijima i različitim posebnim izvještajima, kao što su oni koji kruže među investicijskim savjetnicima i finansijskim institucijama. Informacija je obično selektivna, tako da se čitatelji često pozele vratiti na originalni statistički izvor.

Nacionalni izvori. Osim brojnih trgovinskih organizacija kao što su Američki institut za upravljanje zalihama ili Konfederacija britanske industrije (CBI), svaka zemlja ima svoje vlastite izvore za izradu službene statistike.

Ponekad je odgovarajući sektor vlade dovoljan; primjerice, statistike o radu općenito dolaze iz Ureda za zapošljavanje ili rad. Za podatke koji mogu uključivati više odjela, kao što su BDP ili platna bilanca, dobri izvori su središnja banka ili središnje agencije za statistiku, kao što su njemački Federalni zavod za statistiku ili francuski Nacionalni institut za statistiku i ekonomske studije (INSEE). U Americi je Ministarstvo trgovine najbolji izvor podataka.

Nadalje, u tekstu su navedene ključne publikacije za statistiku, izdane od strane službenih tijela u 15 zemalja. Općenito, izvori središnjih banaka sadrže monetarne podatke, dok drugi izvori pokrivaju općenitije brojke, ali obično se to dvoje preklapa. Ti službeni izvori često uključuju i sažeti prikaz značajnijih brojki iz privatnog sektora.

Međunarodni izvori. Međunarodne organizacije objavljuju različite nacionalne i međunarodne podatke, često u standardiziranom ili polustandardiziranom obliku, nekoliko tjedana nakon originalnog objavljivanja. Ključni izvori uključuju sljedeće. Detalji o web stranicama navedeni su u Dodatku na str. 271.

OECD. Mjesečno izdanje *Main Economic Indicators* uključuje output, cijene i trgovinu za 30 članica OECD-a i 12 zemalja nečlanica. Te brojke često imaju novu bazu (primjer, 2000 = 100), ali su izvučene iz originalnih nacionalnih podataka. Periodični *Economic Surveys* i posebna izvješća osiguravaju podatke i analize vezane uz gospodarski razvoj u jednoj zemlji članici ili uz jednu grupu podataka, kao što su podaci o zapošljavanju.

MMF. Mjesečno izdanje *International Financial Statistics* pokriva monetarne podatke i druge brojke kao što su BDP i trgovanje za 183 zemalja članica MMF-a.

UN (Ujedinjeni narodi). *Monthly Bulletin of Statistics* uključuje neke brojke o proizvodnji i trgovini za velik broj zemalja, s detaljnijim prikazom od MMF-a. Zanimljivi su podaci o proizvodnji različite robe.

Europska komisija. Mjesečno izdanje *Eurostatistics* sadrži poredbene podatke za zemlje članice EU, dok izdanje *European Economy*, koje izlazi tromjesečno, uključuje statistike i ad hoc izvještaje.

Tablica 1.2 Zemlje eurozone, 2005.

Austrija	8,1	97	307,0	33.615	51,7
Belgija	10,4	339	372,1	31.244	87,2
Finska	5,2	15	193,5	31.208	38,7
Francuska	60,7	110	2.105,9	29.316	26,1
Njemačka	82,6	231	2.797,3	30.579	40,2
Grčka	11,0	83	222,9	22.392	20,8
Irska	4,0	57	199,7	40.610	79,4
Italija	57,3	190	1.766,2	28.760	26,3
Luksemburg	0,5	180	34,2	69.800	157,0
Nizozemska	16,3	399	625,3	30.862	71,2
Portugal	10,1	109	183,4	19.335	28,6
Španjolska	41,2	82	1.126,6	26.320	27,5
Ukupno	307,3	123	9.926,6	28.888	37,7

Izvori: MMF; UN

Tablica 1.3 Bivše republike Sovjetskog Saveza, 2004.

	Stanovništvo, u mil.	BDP, u mlrd. USD
Armenija	3,0	3,1
Azerbajdžan	8,3	8,5
Bjelorusija	9,8	22,9
Estonija	1,3	11,2
Gruzija	4,5	5,2
Kazahstan	15,0	40,7
Kirgistan	5,1	2,2
Latvija	2,3	13,6
Litva	3,4	22,3
Moldova	4,2	2,6
Rusija	143,8	581,4
Tadžikistan	6,4	2,1
Turkmenistan	4,8	6,2
Ukrajina	47,5	64,8
Uzbekistan	26,2	12,0

Izvor: Svjetska banka

Korisne nacionalne statističke publikacije

Australija

Banka rezervi: *Report and Financial Statements; Statistical Bulletin*
Australijski zavod za statistiku: *Monthly Review of Business Statistics;*
Digest of Current Economic Statistics

Austrija

Nacionalna banka: *Annual Report; Mitteilungen*
Ured za statistiku: *Statistische Nachrichten*

Belgija

Nacionalna banka: *Annual Report; Statistical Bulletin*
Nacionalni institut za statistiku: *Bulletin of Statistics*

Kanada

Kanadska banka: *Review*
Ured za statistiku: *Canadian Economic Observer*

Danska

Nacionalna banka: *Reports and Accounts; Monetary Review*
Ured za statistiku: *Statistical Bulletin*

Francuska

Francuska banka: *Statistiques Monétaires Définitives; Statistiques*
Monétaires Provisoires; Quarterly Bulletin
Nacionalni institut za statistiku i ekonomska istraživanje (INSEE);
Monthly Statistics Bulletin; Informations Rapides
Ministarstvo gospodarstva, financija i proračuna: *Les Notes Bleues;*
Statistics and Financial Studies

Njemačka

Bundesbank: *Monthly Report; Supplements to the Monthly Reports*
Federalni ured za statistiku: *Aussenhandel, Reihe 1, Wirtschaft und*
Statistik

Italija

Talijanska banka: *Annual Report; Economic Bulletin; Statistical Bulletin*

Središnji institut za statistiku: *Monthly Bulletin*

Japan

Japanska banka: *Economics Statistics Monthly*

Zavod za statistiku: *Monthly Statistics of Japan*

Nizozemska

Nizozemska banka: *Annual Report; Quarterly Bulletin*

Središnji ured za statistiku: *Statistical Bulletin; Monthly Financial Statistics (Financieel Maandstatistiek); Social-economisch Maandstatistiek; Maandschrift (Monthly Bulletin)*

Španjolska

Španjolska banka: *Annual Report; Statistical Bulletin*

Nacionalni institut za statistiku: *Monthly Bulletin of Statistics; National Accounts of Spain*

Švedska

Švedska banka: *Yearbook; Quarterly Review*

Nacionalni institut za ekonomska istraživanja: *The Swedish Economy*

Središnji ured za statistiku: *Monthly Digest of Swedish Statistics; Statistical Reports*

Švicarska

Švicarska nacionalna banka: *Annual Report; The Swiss Banking System; Monthly Bulletin*

Message of the Federal Council to the Federal Assembly

Velika Britanija

Engleska banka: *Monetary and Financial Statistics*

Ured za nacionalnu statistiku: *Monthly Digest of Statistics; Economic Trends; Financial Statistics*

Sjedinjene Države

Odbor guvernera Sustava federalnih rezervi: *Federal Reserve Bulletin*

Ministarstvo trgovine SAD-a: *Survey of Current Business*

Ministarstvo financija SAD-a: *Treasury Bulletin*

Interpretacija

Navodimo pitanja koja treba postaviti odmah kad nađete na bilo kakve ekonomske pokazatelje.

Tko je sastavio brojke? Je li to bila pouzdana vladina agencija kao što je Kanadski ured za statistiku ili tek nedavno ustrojeno društvo za istraživa-nje tržišta?

Hoće li podaci biti revidirani? Ako hoće, za koliko? Primjerice, američki BDP je u prvom tromjesečju 2006. revidiran s 4,8% na 5,3%.

Na koje se razdoblje brojke odnose? Primjerice, američka maloprodaja u iznosu od 320 milijardi dolara zvuči odlično ako se radi o mjesecu, ali šokantno ako je u pitanju godina.

Jesu li podaci sezonski usklađeni? Ako jesu, je li usklađivanje pouzda-no? Primjerice, povećanje prodaje kišobrana u mjesecu koji obiluje pada-linama nužno ne pokazuje dugoročni financijski rast društva koje se bavi proizvodnjom kišobrana.

Koja su polazišta i završne točke za praćenje promjena? Primjerice, pro-mjena stope nezaposlenosti između recesije i procvata djeluje impresivnije nego promjena između procvata i kriza.

Što je s inflacijom? Primjerice, 2%-tno povećanje potrošnje prilično je ra-zočaravajuće ako su cijene narasle za 5% tijekom tog istog razdoblja.

Koji drugi standardi mogu pomoći pri interpretaciji? Primjerice, uku-pan broj stanovnika, zaposlenost ili BDP. Povećanje broja radnih mjesta od 5% nije tako dobra vijest ako se radno sposobno stanovništvo povećalo za 10% tijekom tog istog razdoblja.

U 2. poglavlju su navedene neke bitne ideje vezano uz brojeve i njihovu in-terpretaciju. U 3. poglavlju je opisano kako mjeriti gospodarsku aktivnost, uz komentare o standardima i pouzdanosti. Poglavlja od 4 do 13 pokrivaju same pokazatelje, kao što smo ih preliminarno naveli.

www.shop.poslovni.hr »

NAJVEĆA POSLOVNA I STRUČNA ONLINE KNJIŽARA

Najjednostavnija i najsigurnija kupovina u 3 koraka

odabir

adresa

potvrda

Najveći izbor stručne literature

NAJVEĆA POSLOVNA I STRUČNA ONLINE KNJIŽARA

www.shop.poslovni.hr »